

Schriftlezing: Johannes 3:22 – 4:3; Matteüs 28:16-20

Tekst: Zondag 26

Ps. 42:1,4,5

Ps. 114:1,2,3,4

Lb. 338:1-7

Gez. 119:1,2

Lb. 290:1-6

Gehouden te: Baflo, 15-04-12 (14.30 u.)

Thema: De doop in Jezus' naam begint bij de Jordaan

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

1. De berg en de Jordaan

In de oude kerk was er een nauwe verbinding tussen Pasen en de doop. Pasen was en is het feest van de opstanding van Jezus Christus. Het was in de oude kerk ook het feest van de toetreding van nieuwe leden.

Wanneer mensen tot geloof gekomen waren, werden ze vaak gedoopt in de paaswake. Dat is de kerkdienst in de vroege paasmorgen, bij het aanbreken van de eerste dag van de week.

Dat gebeurde in een uitvoerig ritueel met allerlei elementen die verwezen naar bijbelse woorden en gebeurtenissen: wassingen, het afleggen van de oude kleren, het afzweren van de duivel, het belijden van het geloof, begieten met water, zalven met olie als teken van de zalving met de Heilige Geest en dan naar de basiliek voor de viering van de eucharistie, het avondmaal.

Dopen gebeurde dus niet even op een achternamiddag. Daar was het te sprekend en te belangrijk voor. Het ging en het gaat bij de christelijke doop om de opname in de gemeenschap van Christus' lichaam, de kerk dus. De doop symboliseert ook de ingang in het nieuwe leven. Het leven met Christus en het leven onder het gezag van Christus. Onder zijn naam.

De doop spreekt van *"het begraven zijn in Christus' dood en met hem opstaan in een nieuw leven."* (Doopebed Doopsformulier 1)

Gedoopt worden: dat is sterven en opstaan met Christus.

De verbinding 'opstanding – doop' ligt er qua vertelling en qua tijd ook heel direct in Matteüs 28. Jezus is opgestaan en hij ontbiedt zijn leerlingen bij de berg, waar hij hen onderwijs heeft gegeven. Jezus' eigen berg, zogezegd. Daar geeft de Meester hun de opdracht om alle volken tot zijn leerlingen te maken en hen te dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en hen te leren Jezus' geboden te onderhouden.

Wij zeggen dan: 'Daar vinden we de instelling van de christelijke doop.' Zo komen we het ook tegen in zondag 26, vr/antw. 71:

"Waar heeft Christus ons beloofd dat Hij ons even zeker met zijn bloed en Geest wassen wil, als wij met het doopwater gewassen worden?"

In de instelling van de doop, die zo luidt..."

En dan haalt de catechismus Matteüs 28:19 aan, gevolgd door Marcus 16:16 en een verwijzing naar twee andere bijbelteksten.

Maar deze opdracht van Jezus aan de apostelen was niet iets nieuws voor hen. Dopen was geen onbekend fenomeen voor hen. Ze kenden het. En ze hadden het al eerder gedaan. Of sommigen van hen in elk geval.

Dat was aan het begin van Jezus' optreden. Het was bij de Jordaan, toen Johannes de Doper ook nog volop bezig was.

De evangelist Johannes vertelt het in zijn boek. Een beetje in het voorbijgaan, zo lijkt het wel. We lezen het vanmiddag.

Begint daar dan niet de christelijke doop, de doop in Jezus' naam?

We vinden – als ik goed gezien heb – geen verwijzing naar deze verzen in de catechismus, de Nederlandse Geloofsbelijdenis of de doopsformulieren.

Laten we in gedachten even gaan kijken bij de Jordaan, waar Johannes doopte en waar Jezus doopte. *"Jezus doopte overigens niet zelf, zijn leerlingen deden dat."* (Joh. 4:2)

Johannes en Jezus brachten de ene boodschap van het koninkrijk van God en hoe je daar binnen gaat. Door bekering, door water en Geest.

In de oude kerk was er nadrukkelijk een verwijzing naar de Jordaan, waar Jezus gedoopt werd en doopte. Tot in het zogenaamde zondvloedgebed van Maarten Luther, waarvan wij de sporen terugvinden in het doopgebed in onze formulieren.

Maar waar we de Jordaan niet terugvinden. Eeuwenlang fungeerde de verwijzing naar de Jordaan doop als een fundament onder de christelijke doop.

Laten we gaan kijken.

2. Concurrenten?

Wordt Jezus een concurrent van Johannes? Jezus de Doper naast Johannes de Doper? Daar lijkt het wel op. De leerlingen van Johannes lijken zich dat in elk geval af te vragen. Ze komen er mee naar hun meester toe, naar aanleiding van een discussie met een Jood over het reinigingsritueel.

"Rabbi, de man die bij u aan de overkant van de Jordaan was, over wie u een getuigenis afgelegd hebt, is aan het dopen en iedereen gaat naar hem toe!" (Joh. 3:26)

Het is hun ter ore gekomen dat Jezus ook is gaan dopen. Johannes had van Jezus het getuigenis gegeven: *"Daar is het lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt."* (Joh. 1:29) Hij had zijn leerlingen nadrukkelijk op Jezus gewezen.

Het verbaast hun dat Jezus doopt en dat hij veel meer mensen lijkt te trekken dan Johannes. En die mensen komen nu niet meer bij Johannes...

Krijgt Johannes concurrentie?

Johannes zelf vindt het niet vreemd. "Ik ben er zelfs heel blij mee," zegt hij tegen zijn leerlingen. "Zoals de vriend van de bruidegom blij is met die bruidegom en zijn huwelijk. Ik ben blij omdat ik de stem van de bruidegom hoor. De stem van de Zoon van God, die de bruid heeft."

"Een mens kan alleen ontvangen wat hem door de hemel gegeven wordt. Jullie kunnen van mij getuigen dat ik gezegd heb: "Ik ben de messias niet, maar ik ben voor hem uit gezonden." De bruidegom krijgt de bruid; de vriend van de bruidegom staat te luisteren en is blij dat hij de stem van de bruidegom hoort. Dat vervult mij met grote vreugde. Hij moet groter worden en ik kleiner." (Joh. 3:27-30)

Johannes moet plaatsmaken voor Jezus, zoals de voorloper terugtreedt wanneer de koning komt.

"Jongens, er is geen sprake van concurrentie. Maar zo moet het gaan. Ik, Johannes, mocht met mijn boodschap het volk klaar maken voor de intrede en de ontvangst van de Messias. Ik mocht dopen tot vergeving van de zonden en zo de weg voor Gods koninkrijk bereiden."

Het ontbreekt er nog maar net aan, dat Johannes zijn leerlingen wegstuurt naar Johannes. Zij moeten in het geloof zelf die stap doen. En een aantal leerlingen van Johannes heeft dat al gedaan: Petrus en Andreas, Jacobus en Johannes en anderen.

Maar evengoed blijft het opvallend, dat Jezus doopt. "Zie, hij doopt en iedereen gaat naar hem toe."

Jezus gaat het evangelie verkondigen. Hij roept de mensen bij zich en hij roept ze tot geloof. En hij laat de mensen die bij hem komen, onderdompelen in de Jordaan door zijn leerlingen.

Dat tekent Johannes aan. Jezus doopt; hij is verantwoordelijk. Maar hij laat het doen door zijn leerlingen. Jezus doopt via de handen van zijn leerlingen.

Dat is, welbeschouwd, nog steeds de praktijk bij het dopen. Jezus doopt via de handen van zijn dienaren. Als een dominee een kind doopt of soms een volwassene, dan giet hij het water uit over de dopeling. Maar Jezus zelf geeft door zijn Geest datgene waar het bij de doop om gaat: vergeving, afwassing, inlijving in zijn lichaam.

Jezus omringt zich met een steeds grotere kring van leerlingen. Gaandeweg meer dan Johannes. Dat begint op te vallen, bij Johannes' leerlingen, maar ook bij de farizeeën.

3. Doodsrivier

Jezus maakt leerlingen en doopt hen in zijn naam. Wat betekent dat voor de mensen die hij roept en in zijn leerlingenkring, in de gemeenschap van zijn lichaam opneemt? De Bijbel gebruikt letterlijk de uitdrukking: dopen op de naam van Jezus Christus. Of: dopen op de naam van de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.

Wij zeggen: 'Ik doop u in de naam van...' En we denken misschien dat dat betekent: 'Ik doop u namens Jezus Christus.' Of zo iets.

Maar dat betekent het niet. Gedoopt worden op de naam van Jezus Christus betekent: we worden op zijn naam gezet en komen vanaf dan voor zijn rekening. We staan dan op rekening van de Drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest.

Voorbeeld: u hebt vast wel een bankrekening. Die staat op uw naam of op de naam van uw bedrijf. Dat betekent: jij hebt er het beheer over. Jij kunt er geld op storten of ermee betalen. Het is jouw geld en jouw rekening.

Bij de doop krijgt Christus dus het beheer over jou en jouw leven. De naam van de drie-enige God staat nu op jou en mij.

In de doop wordt de naam van Jezus Christus aan ons verbonden. De naam van de Drie-enige God, kunnen we ook zeggen. Naar de opdracht van Jezus aan zijn leerlingen op de berg.

Dopen is geen woordeloos ritueel, dat je aan jezelf voltrekt. Nee, jij wordt door Christus geroepen. En dan wordt zijn naam aangeroepen. Zijn naam wordt onuitwisbaar aan jouw leven verbonden. De naam van Christus en die van jou worden in één adem genoemd. De naam van Jezus Christus is jouw doopnaam, kun je zeggen.

Zo verbindt de Drie-enige God zich aan mensen. Verbond noemen we dat. Opgenomen worden in de gemeenschap met God en met zijn volk door Jezus Christus.

Deze opneming voltrekt zich in de weg van geloof in Jezus Christus. Dat is de enige weg, waarlangs mensen gered kunnen worden. Maar daarvoor moet je wel de dood in.

Want de gemeenschap met Christus is eerst de gemeenschap met zijn dood. En dan ook de gemeenschap met zijn leven. Dood en begraven in de doop, ook de doop van Jezus Christus, om met hem op te staan in een nieuw leven.

Die dood en begraving worden uitgebeeld door de doop, door onderdompeling in het water. Gedoopt worden is niet gedrenkt worden met water, maar verdrinken in het water. Ondergaan in de doodsrivier.

Daarom roept de Heer Jezus de mensen eerst terug naar de Jordaan. Zoals Johannes de Doper dat ook al deed. Om mensen onder te dompelen tot bekering en tot vergeving van de zonden.

De Jordaan is de grensrivier van het beloofde land. Dat land ligt aan de overkant, als je het bekijkt vanuit de uittocht uit Egypte. Johannes en Jezus gaan aan de andere kant van de rivier staan, terug over de grens. Buiten het beloofde land. Daarheen roept Jezus de mensen. Want ze moeten weer het water in en het water door om de overkant te bereiken: het nieuwe leven met hun nieuwe Heer, Jezus Christus.

Die doop is vernederend voor de Joden. Ze kenden het ritueel. Heidenen die zich bij Israël wilden voegen moesten een doop ondergaan, een bad om de onreinheid van het heidendom achter zich te laten.

Nu moeten de mensen van Gods volk zelf verdrinken, ondergedompeld worden als waren ze heidenen. Onrein voor God, dat waren ze. Onrein vanwege hun zonden. En daarmee onacceptabel voor God.

Pas als God hun zonden vergeeft, zijn ze weer acceptabel voor God en mogen ze in Gods gemeenschap leven. De doop van Johannes en van Jezus is doop van de bekering tot vergeving van de zonden. 'Laat uw zonden afspoelen in de watervloed van God.'

Een nieuwe geboorte is nodig voor heel het volk. Daarvoor roept Jezus de mensen bij zich. En velen komen tot geloof en worden gedoopt door Jezus via de handen van zijn leerlingen.

Een nieuwe geboorte. Daar heeft de Heer Jezus met Nikodemus over gesproken. Hij zei:

"Waarachtig, ik verzeker u: alleen wie opnieuw wordt geboren, kan het koninkrijk van God zien."

'Hoe kan iemand geboren worden als hij al oud is?' vroeg Nikodemus. 'Hij kan toch niet voor de tweede keer de moederschoot ingaan en weer geboren worden?' Jezus antwoordde: 'Waarachtig, ik verzeker u: niemand kan het koninkrijk van God binnengaan, tenzij hij geboren wordt uit water en geest.' (Joh. 3:3-5)

Nikodemus denkt bij een nieuwe geboorte aan de terugkeer in het vruchtwater in de schoot van je moeder. Maar hij beseft dat dat niet kan. Jezus zegt: "Je moet eerst het water in om symbolisch te verdrinken. En dan wordt je geboren uit water en Geest. Uit het water komen en daaruit opstaan en zo uit de Geest nieuw leven krijgen.

Hoe? Door te geloven in Jezus Christus. Want alleen in hem is leven. Alleen in hem is er redding voor zondige mensen, Joden en niet-Joden, groten en kleinen. Jezus' naam moet beleden en aangeroepen worden.

"Door niemand anders kunnen wij worden gered, want zijn naam is de enige op aarde die de mens redding biedt." (Hand. 4:12)

Dat zegt Petrus, wanneer hij zich samen met Johannes verantwoorden moet voor de Hoge Raad van het Joodse volk. Niet het water redt, maar alleen de persoon van Jezus Christus. Zijn naam wordt uitgeroepen over ieder die gedoopt wordt, groot of klein. Aan die ene naam zijn wij verbonden. Door hem zelf op zijn naam gezet, en op de naam van God Drie-enig.

Jezus Christus is de reddingsboei in de doodsrivier. Hem mogen we vastgrijpen in het geloof.

"Want God had de wereld zo lief dat hij zijn enige Zoon heeft gegeven, opdat iedereen die in hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft." (Joh. 3:16)

Die boodschap moet de hele wereld over. Vandaar dat Jezus later tegen zijn leerlingen zegt:

"Trek heel de wereld rond en maak aan ieder schepsel het goede nieuws bekend. Wie gelooft en gedoopt is zal worden gered, maar wie niet gelooft zal worden veroordeeld." (Marc. 16:15,16)

Het komt aan op geloof in Jezus Christus. Zonder geloof geen doop. Het geloof in Jezus Christus gaat voorop bij de doop. Dat heeft onze Meester bij de Jordaan al gezegd en laten zien.

4. Dooprivier

Wanneer heeft Christus de heilige doop ingesteld?

Inderdaad, tot hij aan zijn apostelen de opdracht gaf om te preken, te dopen en te onderwijzen. Toen stelde de Heer de doop in als teken van de inlijving van de volken in de kring van zijn leerlingen, in zijn gemeente. Uit alle volken moeten mensen geroepen worden, gaan geloven en gedoopt worden. Het moet worden: *"één lichaam en één geest, zoals u één hoop hebt op grond van uw roeping, één Heer, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die boven allen, door allen en in allen is."* (Ef. 4:4-6)

De opdracht om te dopen – ik zei het al aan het begin van de preek – is voor de apostelen geen vreemde opdracht. “Wat bedoelt de Heer nu? Hoe doe je dat? Onderdompelen, begieten of besprenkelen?”

De apostelen wisten precies wat hun Meester bedoelde en wilde. Want ze zijn ook zelf gedoopt. Door Johannes. Sommigen misschien wel door Jezus zelf, via de handen van medeleerlingen. Ze zijn zo onder de naam van Jezus geplaatst en hebben hem erkend als Heer van hun leven.

Voor de eerste leerlingen van Jezus is het – mag je aannemen – de tweede keer dat zij de opdracht krijgen om leerlingen te maken en mensen te dopen. Jezus zal hen bij de Jordaan ook instructies hebben gegeven. Jezus stond helemaal achter deze doopactiviteit.

Dat blijft hij doen na zijn opstanding. En hij intensiveert zijn opdracht. Hij breidt het uit tot alle volken van de wereld. Men moet wereldwijd onder de naam van Christus gebracht en verbonden aan de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

Alle volken moeten door water heen gered worden. Zoals vroeger Israël door water heen gered werd: het water van de Rietzee en het water van de Jordaan.

Naar deze gebeurtenis wordt verwezen in het doopgebed, want toen heeft God als iets van de doop laten zien.

Er is één weg van redding voor allen, Jood en Griek, besneden en onbesneden, klein en groot, mannelijk en vrouwelijk: Jezus Christus, de Gezalfde, de Zoon van God. Gered door zijn bloed.

De bloedstroom van onze Redder wordt gesymboliseerd door het doopwater. We worden van onze zonden gewassen door het bloed en de Geest van Jezus Christus. Zijn bloedstroom is onze dooprivier.

Doprivier, dat is een beeldspraak die aansluit bij de doop in de Jordaan. Jezus maakt zijn leerlingen bij de berg duidelijk, dat de dooprivier stroomt in een bedding. Zoals elke gewone rivier twee oevers heeft en in die bedding naar zee stroomt.

De dooprivier heeft ook twee oevers.

De ene oever is de prediking van het evangelie van Jezus Christus. Daardoor moeten alle volken geroepen worden en gemaakt tot Jezus' leerlingen.

De andere over is het onderwijs in de geboden van Jezus de Heer, op wiens naam deze leerlingen gezet worden. Hem moeten ze als hun Heer gehoorzamen. Ze zijn onder zijn genadige regime gekomen en komen voor zijn rekening.

Wie gelooft in Jezus Christus wordt binnengebracht in het Koninkrijk van God, het koninkrijk van zijn liefde. Anders gezegd: hij wordt binnengebracht in het nieuwe leven, in het beloofde land, aan de overkant van de Jordaan.

Deze beide oevers vormen samen de bedding voor de doop in de naam van de Heer Jezus Christus, de doop in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.

De doop, dat betekent diep, stromend water door de Heilige Geest. Dooprivier in het leven van wie gelooft in Jezus Christus. Geboren uit water en Geest zullen stromen van levend water uit uw binnenste vloeien. Wanneer u aangesloten bent op de levensbron, Jezus Christus.

U draagt in uw doop zijn teken, het merk en veldteken van Christus. Gedoopt op zijn naam mag u leven aan de overkant van de Jordaan. Aan de kant van de Heer Jezus, uit kracht van zijn Heilige Geest.

Zeg je wel eens tegen jezelf of tegen anderen: 'Ik ben gedoopt?' En realiseer je je wat dat betekent?

Amen.